

Պարույր Սևակ

Հայոց լեզու

«Չքոյսդ ի քոյոց քեզ մատուցանեն»

Պահածոյացած՝ քո մեջ ես պահում

Արևագալի նշողումը շեկ,

Մեր երդիկների նշույումը շեղ,

Շինականների խոփի շառայլը հորովելների անկյունադարձին,

Մանգաղի շողքի արծաթ բանվածքը արտի ոսկու մեջ,

Խույրի երթնեկ ցոլափոխանքը ակնաշլացիկ,

Ջինվորագրյալ քաջերի գենքի ճառագայթումը արփալույսի տակ,

Ատրուշանների բացխուփ բոցերի մարզանք-մրցումը բոլորանվեր,

Խաչերի ցուքը ցնորաբերող,

Գրակալներին ծաղկող մոմերի պլպլոցը պաղ,

Եվ փա՛յլը, նաև շառավիղո՛ւնը մեր տխուր-զվարթ ճաճանշող աչքի...

Դու քո մեջ ունես գայիսունի շեշտ

Եվ գավազանի ուղղածիզ սլացք,

Սկիհի բոլորք,

Կածանի ոլորք,

Ծամթելի հանգույց

Եվ ճարմանդի կեռ:

Հայոց աշխարհի փափկասուն կանայք

Քո մեջ են թողել նրբությունն իրենց,

Մամիկներն՝ իրենց գորովը ծփուն,

Ռ-ամիկներն՝ իրենց կոպտությունն առողջ,
Ռ-ազմիկներն՝ իրենց կորովը բազկի,
Եվ սեպուհները՝ կանչը մարտական:
Մեր մեհյանների և տաճարների
Խորաններին ես սիրով պարտական
Վեհության համար քո անկողոպուտ,
Որով այլևրս օծված ես այնպես,
Ինչպես սարյակը իր ա՛յն ինքնաքամ օծանելիքով,
Որի գաղտնիքը, ձագուկից բացի, աստծո՛ւն չի հայտնում՝
Նման խուփբերան մեր վարպետներին ու ճարտարներին:
Սրանց հմայակ հմտություններն էլ քո մեջ են խայտում,
Ինչպես ջրերը ստորերկրյա՝ նստվածքների մեջ:
Վառ Վարդավառի ջրցան կա քո մեջ
Եվ երբեք չանցնող սարսուռ-տամկություն,
Նավասարդական տոնախմբության ցնծում ու հափրանք,
Համբարձման ճախրանք երկնահրավեր,
Եվ ծառագարդի խորունկ խլրտում:
Հաշտից տեղերի հաշտարար խորհուրդ քրիստոսատիպ
Եվ գավիթների խում ու խրախճանք հեթանոսական...
Մեր դյուցազներգակ ու վահագնապաշտ գոռոզ գուսանաց
Բամբ բամբիռների և թինդ թմբուկի ձայների թվով,
Մեր սիրախոով տաղերգու արանց, կանանց, կուսանաց,
Անհայտ ու հայտնի բույլքի համեմատ,
Հայրեններ կանչող մեր սիրախորով կտրիճ լաճերի,
Եվ եղերամոր լալյաց երգերի միջև տատանվող
Բոլո՛ր անհամար ելևէջներին և անցումներին համապատասխան
Թրթիռներ ունես թավ ու թովչական, թախծոտ ու թավշե:
Մինչ կաքավները թողել են «կղա» և տոտիկ կարմիր՝
Կաքավողների դաշըն ձևերն են քանդակվել քո մեջ,
Նրանց շղարշիկ շորի շրշյունն է, որ քեզ համակել

Ու տոգորել է շշուկ-շշունջի շատությամբ շոայլ,
Նրանց ըզզվխիչ հոտերն են հազել
Նրբերանգներիդ հանդերձը հարուստ,
Նրանց հագուստի հոտերն ըզզվխիչ,
Բայց և բույրերը այն բարձրապահյալ բժժանք-բույսերի,
Որ տիկնանց տիկին Սաթինկան տենչի տերն էին դառնում...
Արտաշիսական հարսանիքներում վերից տեղացող
Դահեկանների հնչում կա քո մեջ
Եվ փոխարինվող չիր ու չամիչի,
Ընկույզ-փշատի բազմաձևություն,
Տանիքներ ճոճող շուրջպար-դարձպարի
Եվ ճապուկ-ճարպիկ լարախաղացի
Գունագեղություն և կշռույթ ու չափ:
Սոխակի սխրանք ունես դու քո մեջ,
Դդիրդ աղացի
Եվ թարմ ալյուրի տաքուկ փափկություն,
Դու քո մեջ ունես նոր դալարիքի
Եվ աղջիկների մեջքի ճարպկություն,
Ճախարակների և սանդերքների ձայներ անշփոթ,
Ծեր գգրարների ու մագմանների երգեցիկ գարկեր՝
Մի արարչական նվագ, որի տակ
Աստծու բեղ-մորուքն իջնում էր ամպից
Ու դառնում գուլպա, թաղիք ու կարպետ...
Եվ ունես քո մեջ Եփրատի ծփում,
Երագ Երասխի,
Վանա-Սևանա տուրևատություն,
Լեռնադքյուրային մի ջինջ սառնություն,
Որից անցնում է լեղի վարունգի դառնությունն անգամ,
Եվ երկրի երես բարձրացող ջերմուկ,
Որ դրկիցության ելումուտ ունի

Երկրամիջուկյան հրահեղուկի ոլորտների մեջ:
Եվ ունես քո մեջ շամբի երերմունք,
Անսպասելի արարմունք անպի,
Մոսյաց անտառի սաղարթի սոսափ,
Որի սաստկությամբ կամ հանդարտությամբ
Բախտ էին բանում նախնիները մեր.
-Ամենի՛ բախտը՝ անստո՛ւյգ ու սո՛ւտ,
Եվ միայն քո՛նը՝ հիրավի՛ պայծառ...
Խորվիրապական տառապանքների թելադրանքով,
Մարտիրոսների, նահատակների
Ու վկաների տաժանքի հուշմամբ
Եվ մեռելոցի անանց կսկիծի պահանջով ազդու՝
Հոնանիշների մի ամբո՛ղջ վտառ վխտում է քո մեջ,
Գոմշաճագերից սևություն առած,
Եվ անտակություն՝ Մասյաց վիհերից...
Եվ ունես խոսքեր ո՛չ միայն հայցի, այլև հատուցմա՛ն,
Ո՛չ միայն հոժար և անհիշաչար ձեռքի մատուցման,
Այլև հին քենի ու նոր վրեժի դժվարի՛ն խոսքեր,
Որ արջի նման խոր քուն են մտնում,
Բայց և արջի պես զարթնում են մի օր,
Երբ ծայր է առնում եռոցքը արյան՝
Կապկելով հոսքը ելման ջրերի:
Սակայն ավելի հպարտ ես ու շեն
Անխարդախ սիրո և մտերմության,
Բարու, գեղեցկի, հավատարմության,
Խանդաղատանքի և փաղաքշանքի,
Կերտման-կատուցման, ձգտումի-ջանքի,
Երագիկ վաղվա,
Հարածիզ հուսո
Խոսքերով խորունկ, ցոլացիկ ու պարզ,-

Յուրաքանչյուրից՝ մի ողկո՛ւյզ, մի խո՛ւրձ,
Յուրաքանչյուրից՝ մի երա՛ն, մի պա՛րս:
Դու այսպիսի՛ն ես,
Այսպիսի՛ն ես դու:
Եվ երջանիկ է՝ ով քեզ կարող է կոչել ՄԱՅՐԵՆԻ,
Երանելի է՝ ով քեզանով է խոսում ու դատում...
Դու՛ իմ մայրենի՛,
Այսպիսի՛ն ես դու:
Եվ ես՝ երջանիկս ու երանելիս,
Ե՛ս չեմ, այդ ե՛ս չեմ քեզ տիրապետում:
Դո՛ւ ես, այդ դո՛ւ ես ինձ տիրապետում -
Հավիտյա՛ն և մի՛շտ,
Եվ ա՛յժմ նաև՝
Քեզանով իսկ քե՛զ փառաբանելիս...

29,31.I.1962թ.

Երևան